

<b>CYFARFOD:</b>	<b>Y Cyngor Llawn</b>
<b>DYDDIAD:</b>	<b>4 Rhagfyr 2014</b>
<b>AELOD CABINET:</b>	<b>Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn</b>
<b>TEITL:</b>	<b>CYNLLUN GOSTYNGIADAU TRETH CYNGOR 2015/16</b>
<b>AMCAN:</b>	<b>Cadarnhau parhad y Cynllun Lleol cyfredol ar gyfer darparu cymorth tuag at dalu'r Dreth Cyngor am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill 2015.</b>
<b>AWDUR:</b>	<b>Dafydd L Edwards, Pennaeth Cyllid</b>

## **1. Crynodeb Gweithredol**

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r trefniadau ar gyfer gweithredu'r Cynllun Gostyngiad Treth Cyngor ac i'w gymeradwyo ar gyfer 2015/16.
- 1.2 Ar 1 Ebrill 2013, fel rhan o raglen diwygio lles Llywodraeth San Steffan, diddymwyd Budd-dal y Dreth Cyngor, a cyflwynwyd Cynllun Gostyngiadau Treth Cyngor yn ei le.
- 1.3 Yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013, rhaid i bob awdurdod lleol ddarparu cynllun er mwyn pennu pa ostyngiadau fydd ar gael fel cymorth tuag at dalu'r Dreth Cyngor. Mabwysiadwyd cynllun lleol cyfredol Cyngor Gwynedd gan y Cyngor Llawn ar 5 Rhagfyr 2013.
- 1.4 Dan y cynllun lleol, gall trethdalwyr cymwys barhau i dderbyn gostyngiad hyd at 100% o werth eu biliau Treth Cyngor (lle'n derbyn rhai budd-daliadau).
- 1.5 **Argymhellir fod Cynllun Lleol Cyngor Gwynedd yn parhau heb ei addasu ar gyfer 2015/16.** Mae eglurhaon manwl a rhesymau tu ôl i'r argymhellion dilynol yng nghorff dilynol yr adroddiad hwn.

## **2. Argymhellion**

**Gofynnir i'r Cyngor llawn benderfynu yn ffurfiol i –**

- 2.1 Barhau i weithredu Cynllun Lleol y Cyngor am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill 2015 fel ag yr oedd yn ystod 2014/15. Felly, bydd yr amodau canlynol (a – c isod) ynghylch yr elfennau disgresiwn yn parhau:**
- a) Gweithredu diystyrwch o 100% i bensiynau anabledd rhyfel, a phensiynau gweddwon rhyfel, ar gyfer pensiynwyr a hawlwyr oed gweithio fel ei gilydd.**
  - b) Peidio cynyddu'r cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bensiynwyr a hawlwyr oed gwaith o'r pedair wythnos safonol sy'n y Cynllun Rhagnodedig.**
  - c) Peidio cynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio i bensiynwyr a hawlwyr oed gwaith o'r tri mis safonol sydd wedi'i nodi ar hyn o bryd yn y Cynllun Rhagnodedig.**
- 2.2 Lle'n briodol, dirprwyo'r grym i'r Pennaeth Cyllid, mewn ymgynghoriad gyda'r Aelod Cabinet dros Atal Tlodi, i wneud mân addasiadau i'r cynllun am 2015/16, ar yr amod na fydd yn newid sylwedd y cynllun.**

## **3. Gwybodaeth Gefndirol**

- 3.1** Adroddwyd i'r Cyngor llawn ar 24 Ionawr 2013 fod Deddf Diwygio Lles 2013 yn cynnwys darpariaethau i ddiddymu Budd-dal y Dreth Gyngor ar 31 Mawrth 2013. O'r 1 Ebrill 2013, trosglwyddwyd cyfrifoldeb am drefnu cymorth tuag at dalu'r Dreth Gyngor a'r cyllid sydd ynghlwm â hi o'r DWP i awdurdodau lleol yn Lloegr ac i Lywodraeth yr Alban a Llywodraeth Cymru.
- 3.2** Roedd y Rheoliadau perthnasol ar gyfer blwyddyn gyntaf y cynllun (h.y. y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill 2013) yn cynnwys "cymal machlud" a oedd yn golygu mai am flwyddyn ariannol 2013/14 yn unig yr oeddynt yn berthnasol.
- 3.3** Fodd bynnag, cymeradwywyd Rheoliadau newydd Llywodraeth Cymru (Rheoliadau 2013) gan y Cynlluniad Cenedlaethol ar 27 Tachwedd 2013. Mae'r Rheoliadau hyn yn berthnasol ar gyfer pob blwyddyn ariannol o 2014/15 ymlaen.
- 3.4** Mae'r rheoliadau yn galluogi'r ddarpariaeth o gymorth cymaint â 100% o'r dreth i'r hawlwyr ac yn ariannu rhan o'r gost berthnasol.
- 3.5** Cymeradwywyd Cynllun Lleol Cyngor Gwynedd am 2014/15, sy'n seiliedig ar reoliadau 2013, gan y Cyngor Llawn ar 5 Rhagfyr 2013. Mae'r Rheoliadau yn rheoli gweithrediad cynlluniau gostyngiadau ar draws Cymru gyfan ac wedi'u cynllunio i sicrhau bod pob awdurdod lleol yn cyflwyno cymorth i drethdalwyr Cymreig ar ffurf gyson.

#### 4. Cynllun Gostyngiadau 2015/16

- 4.1 Cymeradwywyd y 'Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013' a'r 'Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynllun Diofyn) (Cymru) 2013', fel y'i cyflwynwyd gan Lesley Griffiths (y Gweinidog Llywodraeth Leol) ar ran Llywodraeth Cymru, gan y Cynulliad ar 27 Tachwedd 2013. Mae'r rheoliadau hyn yn gymwys ar gyfer Cynlluniau Gostyngiad Treth Cyngor ar gyfer blynnyddoedd ariannol sy'n dechrau ar neu ar ôl 1 Ebrill 2014. Hynny yw, 2014/15 a pob blwyddyn ariannol yn dilyn hynny, tan y bydd y Rheoliadau yn cael eu disodli.
- 4.2 Mae'r Rheoliadau (Rheoliad 18) yn datgan fod rhaid i awdurdod ystyried a ddylai ddiwygio ei gynllun neu ei amnewid gan gynllun arall ar gyfer pob blwyddyn ariannol; rhaid i'r awdurdod wneud unrhyw ddiwygiad yn ei gynllun, neu unrhyw gynllun a amnewidir, ddim hwyrach na 31 Ionawr yn y flwyddyn ariannol sy'n rhagflaenu'r flwyddyn ariannol pan fo'r diwygiad neu'r cynllun a amnewidir i gael effaith.
- 4.3 Mae'r Rheoliadau (Rheoliad 12) yn datgan na ellir dirpwyo'r swyddogaeth o wneud y cynllun i'r Cabinet, a rhaid ei benderfynu gan y Cyngor llawn.
- 4.4 Felly, bwriad yr adroddiad yma yw bodloni'r gofyn i'r Cyngor ystyried a ddylai ddiwygio ei gynllun lleol.
- 4.5 Mae disgrisiwn cyfyngedig o dan y Cynllun Rhagnodedig i gynghorau ystyried y 3 elfen dewisol penodol canlynol. Mae'r elfennau disgrisiwn yma'n fwy hael na'r cynllun cenedlaethol.

#### Pensiynau anabledd rhyfel a phensiynau gweddwon rhyfel (argymhelliad 2.1(a) uchod)

- 4.6 Mae disgrisiwn i gynyddu'r diystyrwch o bensiynau anabledd rhyfel, a phensiynau gweddwon rhyfel, ar gyfer pensiynwyr a phobl oed gwaith fel ei gilydd.

Ar hyn o bryd, mae £10 cyntaf pensiwn anabledd a phensiwn gweddwon rhyfel wythnosol yn cael ei ddiystyru dan y rheoliadau. Fodd bynnag, mae gan awdurdodau lleol ddisgrisiwn i ddiystyru hyd at 100% o'r gwir swm dros y £10 cyntaf. Ers 1 Ebrill 1996, penderfynodd Cyngor Gwynedd, fel y mwyafrif o Awdurdodau eraill yng Nghymru, ddiystyru 100% o bensiynau rhyfel dros £10. Yn 2015/16, amcangyfrifir y bydd y diystyrwch hwn o bensiynau rhyfel yn costio £30,000 i'r Awdurdod mewn gostyngiadau Treth Cyngor. Dyma yw sefyllfa 2014/15, felly mae'r ddarpariaeth berthnasol eisoes wedi'i gynnwys yn y gyllideb sylfaenol ac yn strategaeth ariannol 2015/16.

Argymhellir fod caniatáu'r disgrisiwn lleol hwn yng Ngwynedd yn parhau.

#### Cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bobl oed gwaith (argymhelliad 2.1(b) uchod)

- 4.7 Mae disgrisiwn i gynyddu'r cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bobl oed gwaith o'r pedair wythnos safonol wedi iddynt ddychwelyd yn ôl i'r gwaith, hynny os iddynt fod wedi derbyn budd dal perthnasol am o leiaf 26 wythnos.

Ni cheir unrhyw gyfyngiad ar y cyfnod hiraf gallant gael eu hystyngiadau ond byddai goblygiadau ariannol. Amcangyfrifir fod cost 4 wythnos safonol o gyfnod estynedig yn £20,000.

Argymhellir parhau i beidio addasu'r pedair wythnos o gyfnod estynedig sy'n y Cynllun Rhagnodedig.

Cyfnod ôl-ddyddio ceisiadau hwyr  
(*argymhelliad 2.1(c) uchod*)

- 4.8 Mae disgrisiwn i gynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio cais hwyr tu hwnt i'r cyfnod tri mis safonol. Ni cheir unrhyw gyfyngiad ar y cyfnod hiraf gallant gael eu hystyngiadau. Amcangyfrifir mai £28,000 yw cost caniatáu'r ôl ddyddio cyfredol (3 mis).

Mae'r Cynllun Gostyngiadau presennol yn caniatáu ôl-ddyddio ceisiadau hwyr am gyfnod hyd at dri mis. Byddai ymestyn y cyfnod yn cynyddu cost y cynllun.

Argymhellir parhau i beidio cynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio o'r tri mis safonol sy'n y Cynllun Rhagnodedig.

**4.9 Mae'r argymhellion uchod ar gyfer 2015/16 yn unol â threfniadau cyfredol 2014/15.**

**5. Ymgynghori**

- 5.1 Petai'r Cyngor am addasu ei gynllun lleol – i bob pwrpas trwy newid y 3 maes o ddisgrisiwn lleol a ddisgrifir ym mharagraffau 4.6 i 4.8 – byddai'n rhaid iddo ymgynghori gydag "unrhyw un sydd â diddordeb".
- 5.2 Bu ymarferiad ymgynghori hynod drylwyr a chynwysedig yn Rhagfyr 2012 / Ionawr 2013 ar gyfer cynllun 2013/14, a cynhaliwyd ymgynghoriad pellach o 29/11/13 tan 10/01/14 ar gyllun 2014/15.
- 5.3 Gan nad oes bwriad i addasu'r Cynllun Lleol eleni, nid oes angen ymgynghori pellach.

**6. Asesiad Effaith Cydraddoldeb**

- 6.1 Ar wahân i'r ariannu ar lefel y Cyngor, nid yw'r cynllun a gynigir ar gyfer 2015/16 yn cynnwys unrhyw newidiadau sylweddol o'r cynllun sy'n weithredol ar hyn o bryd. Felly, ni gynhaliodd Cyngor Gwynedd astudiaeth Asesiad Effaith Cydraddoldeb lleol eleni. Gwnaethpwyd hynny ar gyfer 2013/14, pan newidwyd y drefn o'r Budd-dal Treth Cyngor i'r Cynllun Gostyngiad Treth Cyngor.
- 6.2 Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad effaith 'rheoleiddiol', sy'n cynnwys asesiad effaith cydraddoldeb, a deallaf roedd y darganfyddiadau yn unol â'u disgwyliadau.

## **7. Adnoddau**

- 7.1 Wrth fabwysiadu'r Cynllun Lleol yn Rhagfyr 2013, adroddwyd i'r Cyngor fod cryn aneglurder os oedd holl gostau Gostyngiadau Treth Cyngor wedi eu cynnwys yn 'setliad' grant 2015/16 i lywodraeth leol gan Lywodraeth Cymru, ynteu os mai 90% yn unig oedd yn cael ei ariannu gan y Llywodraeth, gyda'r awdurdodau lleol yn ariannu'r 10% arall. Yn y flwyddyn flaenorol, roedd 90% wedi ei gynnwys yn y setliad, gyda'r 10% arall wedi ei ariannu trwy grant penodol.
- 7.2 Roedd 'setliad' 2014/15 yn cynnwys ymrwymiad i lywodraeth leol gwrdd â chost llawn Gostyngiadau Treth Cyngor, ac adroddwyd fod y gwir ostyngiad mewn grant cynnal refeniw Cymreig rhwng 2013/14 ac 2014/15 (yn genedlaethol) yn agosach at 4% na'r ffigwr 3.5% ddaru'r Llywodraeth gydnabod yn gyhoeddus, gan fod awdurdodau lleol wedi gorfod ariannu 10% o'r gostyngiadau.
- 7.3 Eleni, mae'r sefyllfa ychydig yn waeth, gan fod y swm yn y setliad wedi lleihau ychydig – cost tybiannol y Gostyngiadau Treth Cyngor yng Ngwynedd yn 2015/16 (yn ôl rhaniad tybiannol y cyfanswm SSA rhwng gwasanaethau yn nhablau'r setliad amodol) yw £8.899m, o'i gymharu â £8.961m ar gyfer 2014/15.
- 7.4 Yn ogystal ag ariannu'r "10%" sydd ddim yn y setliad, rhaid i'r Cyngor ddygymod gyda chost y twf mewn baich achosion, yn ogystal â chwyddiant, fydd ddim yn cael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru. O safbwynt chwyddiant, bydd cost y cymorth yn cynyddu'n gymesur â'r codiad yn y Dreth Cyngor.
- 7.5 Nid oes dewis ond wynebu'r sefyllfa yma, a bydd yr uchod wedi'i ystyried yn briodol a'i ffactorio mewn i'r Strategaeth Ariannol sy'n adnabod y bwch ariannol yng nghyllideb 2015/16.